

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/328/2019/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

243/2019. (IX. 19.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2019. szeptember 20-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2019. szeptember 19-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy 2018. június 11-én elűtötték, de a rendőrség nem adja ki neki az elkövető személyét, továbbá 2018. augusztus 7-én előállították egy fiktív távoltartási végzésre hivatkozva. A hamis végzést csatolta a panaszos az iratokhoz.

Továbbá előadta, hogy 2018. szeptember 7-én 18 és 19 óra között ismét előállították, és 72 óráig fogva tartották. Az előállítás során végig az elektronikus aláírásra hívtakoztak a járőrök, holott tudták, hogy a végzés hamis. Ráadásul bilincs alkalmazásával vitték be a kapitányságra. Az előállítását fogatosító rendőrök nevét a M. város Rendőrkapitányság nem árulta el neki.

2) A panaszos csatolta a M. város Járásbíróság 2018. július 16-án megelőző távoltartás ügyében tartott tárgyalásának jegyzőkönyvét, amely tárgyaláson a bíróság elrendelte a panaszossal szembeni távoltartást 2018. július 16-án 10 óra 45 perctől 60 napra. A panaszos köteles a M. város B. Gy. u. 40. sz. alatti ingatlantól és dr. L. B. K. E. (panaszos édesanyja) távol maradni. A

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

végzés előzetesen végrehajtható.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az eset adatlap szerint a panaszos édesanyja 2018. augusztus 7-én 12 óra 10 perckor arról tett bejelentést arról, hogy a panaszos annak ellenére a lakásán tartózkodik, hogy vele szemben 60 napos távoltartás van elrendelve. Az elkövetőt a lakásban elfogták és szabálysértési őrizetbe vették távoltartó határozat megsértése szabálysértés elkövetése miatt.

2) A kapitányságvezető átiratában előadta, hogy a 2018. augusztus 7-én történt intézkedést Dudás István r. őrmester, Ipacs Balázs r. törzsőrmester fogantatosították, az előállított személy meghallgatását Tóth István r. zászlós panaszfelvevő végezte, szolgálatirányítói feladatokat Enyedi Sándor r. őrnagy látta el, az előállító helyiségben Boholy Gergely r. őrmester teljesített szolgálatot.

A 2018. szeptember 7-én történt intézkedést Zupkó Zsolt r. őrmester és Gyöngyösi Miklós r. őrmester fogantatosította, az előállított személy meghallgatását Horváth József r. hadnagy, az őrizetbevételi határozat kihirdetését Detvai Krisztián r. főtörzsőrmester (mindketten forrányomos szolgálatot teljesítettek) végezte el, a szolgálatirányítói feladatokat Matyi Roland r. százados látta el, az előállító helyiségben Kiss Barnabás r. főtörzsőrmester teljesített szolgálatot.

Az esetekről hang- vagy videofelvétel nem készült.

Mindkét rendőri intézkedés alapját a 112-es segélyhívó számra tett bejelentés képezte, 2018. augusztus 7-én B. K., 2018. szeptember 7-én ismeretlen személy kért intézkedést a M. város, B. G. utca *. szám alá.

3) A panaszos szabálysértési meghallgatásáról 2018. szeptember 8-án kelt jegyzőkönyv szerint a panaszos a szabálysértést nem ismerte el, mivel szerinte a távoltartási végzés nem szabályszerű, mivel az nem volt a bíró által aláírva. A panaszos elismerte, hogy aznap hazament a lakcímére.

4) TIK hivatalos feljegyzése szerint 2018.09.07-én 19:34 órakor a panaszos édesanyja [...]ös telefonszámról bejelentést tett a Megyei Rendőr-főkapitányság ügyeletére, miszerint 3525 M. város B. G. utca * helyen fia ellen távoltartás van, de ennek ellenére nem hajlandó elhagyni a házat, intézkedést kér.

5) Az intézkedésben résztvevő rendőr (Z.Z. r. őrm) előadta, hogy a helyszínre kiérkezve felvette a kapcsolatot a bejelentővel, aki elmondta, hogy fia M. város, B. Gy. * alatt tartózkodik, holott helytől távoltartási végzés van ellene. Bejelentő végzést átnyújtotta, mely a TIK ügyeletén keresztül ellenőrzésre került. Ezt követően a panaszost is ellenőrizte a TIK ügyeletén keresztül. A panaszos elmondta, hogy tudja, hogy ellene távol tartási végzés van elrendelve, de nem érdekli, ezért tartózkodik azon a címen, amelytől őt eltiltották.

Ezt követően jelentette a szolgálatparancsnoknak az ügyet, aki egyeztetés követően személy előállítását határozta meg. A r. őrm. tájékoztatta a panaszost, hogy a személyi szabadságot korlátozó intézkedés végett előbb ruházat, csomag átvizsgálás [a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.). 31. § (1) bek.] , majd bilincs alkalmazása (Rtv.. 48.§ c, pontja) fog következni. Ezt ő a helyszínen tudomásul vette, nem sérelmezte, majd orvosi vizsgálatot követően M. város Rendőrkapitányságra előállította sérülés- és panasz mentesen.

A panaszoson 20 óra 10 perctől 21 óra 20 percig volt bilincs, sérülése nem keletkezett. A panaszos az intézkedés alatt húzni akarta az időt, illetve édesanyára tett szidalmazó megjegyzéseket, amelyeket csak felszólításra hagyott abba, de más ellenállást nem tanúsított. A panaszost mind a helyszínen, mind pedig az előállító helyiségben kifüggesztett tájékoztató segítségével tájékoztatták panasztételi lehetőségéről. Kiterjedt a Testület elérhetőségére is.

6) Az intézkedésben résztvevő másik rendőr, Gy. M. r. őrm. előadása megegyezett jelentésében Z.Z. r. őrm. előadásával, ezért annak részletes ismertetésétől a Testület eltekint.

7) H. J. r. hdgy. jelentésében előadta, hogy 2018. szeptember 07-én éjszakai forrónyomozó szolgálatot látott el. A szolgálat ideje alatt 2018. szeptember 8-án 00:48 óra és 00:59 óra között a panaszos meghallgatását hajtotta végre, mert a rendelkezésre álló adatok szerint vele szemben a M. város Járásbíróság által hozott távoltartó végzés volt érvényben, amelynek szabályait a panaszos megszegte, így a kapitányságra történő előállítására került sor.

A meghallgatás során kioktatta és figyelmeztette jogaira, ennek megfelelően az eljárásban készült feljelentést részére átadta. Nevezett rövidnek mondható nyilatkozata szerint nem követte el a szabálysértést, illetve azt sérelmezte, hogy a fentiekben említett végzést a "bíró saját kezével nem írta alá", az csupán elektronikusan volt jóváhagyva. Többet és mást nem is kívánt mondani, ezt követően lezárta a jegyzőkönyvet, melyet elolvasás után aláírt, majd az előállító helyiségbe került visszakísérésre sérülés- és panaszmentesen.

8) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a Z.Z. r. őrm. a panaszossal szemben az Rtv. 29.§ (1) bekezdése alapján igazoltatást, az Rtv. 31.§ (1) bekezdése alapján átvizsgálást fogantatosított, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának II. fordulata alapján előállította. A panaszossal szemben az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak.

A r. őrm. szolgálata teljesítése közben megjelent a TIK ügyelet utasítására M. város, B.G. *. szám alatt, ugyanis onnan bejelentést tett Dr. L. B. K. E., hogy fia a távol tartási végzés ellenére otthonában tartózkodik, ezzel a távol tartás szabályait megszegi.

A helyszínen intézkedés alá vonta a panaszost, aki kérdésre elmondta, hogy az édesanyja igazat mond, valóban van ellene távoltartási végzés M. város Járásbíróság által, 39.aPK.52.010/2018/5. ügyszámon, miszerint 2018. július 18-tól számított 2 hónapig nem léphet be édesanyja lakására, de annak tartalmát mivel az ügyében eljáró bíró nem írta alá nem ismeri el.

A r. őrm. közölte vele, hogy a határozat tartalma érvényes, mivel elektronikusan írják alá.

A szolgálat irányítóval történt egyeztetés után, a személyt a távoltartás szabályai megszegése végett a M.város Rendőrkapitányságon elő kell állítani, további intézkedés céljából. Ezt követően a panaszossal közölte, hogy elő leszállítva M. város Rendőrkapitányságra, aki ezt követően zavartan, idegesen viselkedett, ezért közölte vele, hogy megfogom bilincselni.

20 óra 35 perckor személyt elszállította, * kórház orvosi ügyeletére, ahol Dr S.B. megvizsgálta és megállapította, hogy a panaszoson nincs semmilyen külsérelmi nyom, illetve egészségügyi állapota kielégítő, fertőző betegségben nem szenved, előállító helyiségben elhelyezhető. Ezt követően a r. őrm. sérülés- és panaszmentesen átadta a panaszost M. város RK előállító helyiségébe 21 óra 30 perckor.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

9) A szabálysértési feljelentés eseteírása tartalmában megegyezik az előállításról szóló jelentésben foglaltakról, ezért annak ismertetésétől a Testület eltekint.

10) Az őrizetbe vételi határozat szerint a panaszost 2018. szeptember 7-én 19 óra 45 perctől szeptember 10-én 19 óráig őrizetbe vették.

11) A rendőrség megküldte a 2018. szeptember 7-i eseményekkel kapcsolatos rádióforgalmazás, illetve a bejelentés hanganyagát.

a) A belső rádióforgalmazás rögzíti, ahogyan a rendőrök ellenőrzik a távoltartási határozat érvényességét.

b) A panaszos bejelentése szerint az édesanyja most már másodszor akarja elvitetni a rendőrökkel egy érvénytelen végzés alapján. Hamis papír alapján intézkednek a rendőrök. Kéri, hogy értesítsék a dologról a M. város Rendőrkapitányság felettes szervét. A panaszost átkapcsolják a megyei kapitányságra, ahol elmondja, hogy a bíró aláírásának hiánya miatt érvénytelen a határozat. Az ügyeletes közli, hogy a kollegái kimennek és ott majd tisztázzák a helyszínen a dolgot.

c) A panaszos édesanyja bejelentése szerint a gyereke a távoltartásról szóló határozat ellenére a lakásban tartózkodik, rendőri segítséget kért. A fia elvette tőle a határozatot.

12) A rendőrség megküldte a 2018. augusztus 7-i intézkedéshez kapcsolódó iratanyagot és hanganyagot is, de tekintettel a III/1. pontban foglaltakra a Testület eltekint ennek a részletes ismertetésétől.

III.

A Testület először azt vizsgálta, hogy a beadvány határidőben érkezett-e, érdemi vizsgálatra alkalmas-e a beadvány.

A Testület hatáskörét az Rtv. 92. § (1) bekezdése szabályozza. A panasz benyújtásakor hatályos szöveg szerint akinek a IV–V. Fejezetben – a 46/A–46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

- a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy
- b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően
 - ba) az országos rendőrfőkapitány,
 - bb) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy
 - bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója bírálja el.

Az Rtv.93. § (1) bekezdése szerint a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az öt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni.

A panaszos a beadványában a 2018. június 11-én, augusztus 7-én és a szeptember 7-én történt intézkedést kifogásolta.

A Testület a vizsgálata során megállapította, hogy a panaszossal szemben olyan jellegű intézkedést foganatosított a rendőrség, amely esetében a sérelem azonnal felismerhető, így a 2018. június 11-én és az augusztus 7-én történtek vonatkozásában a beadvány elkésett, mivel a panaszos a beadványát csak szeptember 18-án, tehát a határidőt elmulasztva terjesztette elő.

A fentiek alapján a Testület a 2018. június 11-én és az augusztus 7-én történt eseményeket érdemben nem vizsgálta.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos az Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) a IV. cikkben foglalt személyi szabadsághoz való jogát, a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogát, illetve a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület először az előállítás jogszerűségét vizsgálta.

A rendőri jelentések az előállítás jogalapjaként az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont II. fordulatát jelölték meg, mivel a panaszos az ellene hozott távoltartó végzés szabályait megsértette és ezzel szabálysértést követett el.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának II. fordulata szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható.

A Testület továbbá hivatkozik az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A Szabs. tv. a távoltartó határozat szabályainak megsértését az elzárással is büntethető cselekmények között rögzíti. A Szabs. tv. 168. §-a szerint aki a külön törvényben meghatározott ideiglenes megelőző távoltartó határozatban, vagy a megelőző távoltartó határozatban meghatározott szabályokat megszegi, szabálysértést követ el.

A Szabs. tv. az elzárással büntetendő cselekményeknél a bíróság hatáskörébe utalja az eljárás lefolytatását, sőt szabálysértési őrizet esetén a gyorsított eljárást is lehetővé teszi bíróság elé állítás formájában (Szabs. tv. 41.§, 124. §)

A Szabs. tv. 73. § (1) bekezdése szerint a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja.

A Szabs. tv. 124. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a bíróság elé állítja.(2) A rendőrség a bíróság elé állítás időpontjáról haladéktalanul értesíti a sértettet, valamint gondoskodik arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. A rendőrség közli az eljárás alá vont személlyel, hogy milyen szabálysértés miatt és milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A panaszos előadásában elismerte, hogy tudomással van a végzésről és ennek ellenére hazatért, noha onnan 60 napra a távolmaradását rendelte el a végzés. Ugyanakkor véleménye szerint a végzés nem érvényes, mivel nincs szabályszerűen aláírva.

Ezen a ponton a Testület szükségesnek tartja rögzíteni a kiadmány és a kiadmányozás fogalmát.

Kiadmány alatt a jóváhagyás után letisztázott és a kiadmányozásra jogosult részéről hiteles aláírással ellátott, lepecsételt iratot értjük. Ebből következik, hogy a kiadmányozó az a személy, akit a szervezet vezetője kiadmányozási joggal ruházott fel és hatáskörébe tartozik a kiadmány aláírása. Külső szervhez vagy személyhez kiadmányt csak hitelesen lehet továbbítani. A kiadmány hitelesítését az adott szervezet által meghatározott módon, gyakran hivatalos bélyegző alkalmazásával kell elvégezni. Elektronikus kiadmány hitelesítésére a kiadmányozás időpontját dokumentáló minősített elektronikus aláírást kell alkalmazni.

A bírósági iratokról készült kiadmányok szabályait a 14/2014 OBH utasítás szabályozza. A 99. § (1)-(2) bekezdése szerint a papír alapú kiadmányon fel kell tüntetni a bíróság megnevezését, az ügyszámot, a bíró, tanács esetén a tanács elnöke és tagjainak nevét „s. k.” toldattal, az eredeti keltezés, továbbá a kiadmányt el kell látni a bíróság körbélyegzőjének lenyomatával. A kiadmányozni jogosult személy a bíróságnak azon sorszámú körbélyegzőjével köteles ellátni a papír alapú kiadmányt, amelynek a használatára a körbélyegzők nyilvántartása szerint jogosult.

A rendőrség és a panaszos által megküldött irat megfelel a fenti előírásoknak, így annak kiállítása során nem merült fel alaki eljárási szabálysértés.

Sem az Rtv., sem a büntető, illetve szabálysértési anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvitel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH2013. B.13.). A Kúrai magyarázata szerint a „Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az *elkövetőt elfogó, visszatartó* személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az *elfogás, visszatartás fizikai ráhatást* jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria fenti magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a *folyamatosság, a megszakítás nélküliség* mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető *fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására*. Amennyiben az

elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Minthogy az előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket a szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

A Testület álláspontja szerint a jelen esetben a tettenérés szűkebb kategóriájáról beszélhetünk, mivel a rendőr a panaszost a szabálysértési cselekmény elkövetése során vont a rendőrség alá a rendőrség, és tartotta vissza a helyszínen az intézkedés érdekében, mindezzel megszakítva a cselekmény folytatását.

Tekintettel arra, hogy a Szabs.tv. a bíróság elé állítás, illetve az őrizetbe vételhez nem követeli meg a beismerést (ráadásul a fentiekben hivatkozott bírósági utasítás szerint a panaszos érvénytelenségre vonatkozó hivatkozása nem is helytálló), a tettenérés a fentiek szerint pedig megvalósult, fennálltak a panaszos szabálysértési őrizetbe vételének feltételei, így lehetősége volt a rendőrségnek, hogy a panaszost gyorsított eljárásban a bíróság elé állítsa, tehát fennállt az eljárás azonnali lefolytatásának a lehetősége a rendőri intézkedés pillanatában. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, amelyet az a tény sem tesz jogszerűtlenné, hogy utóbb a panaszos szabálysértési őrizetét végülis nem kezdeményezte a rendőrség (a panaszos kiskorú gyermekére tekintettel), hiszen az előállítás jogszerűségének kérdését mindig azon információk alapján kell megítélni, ami az intézkedő rendőrnek intézkedés idején a birtokában volt, vagy amelynek kellő körültkéntés mellett a birtokában lehetett volna.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor.

b) Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálata az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Jelen esetben tekintettel arra, hogy a rendőrök a cselekmény egyszerű megítélése miatt a gyanúsított bíróság elé állítását kívánták kezdeményezni, amelynek az előző alpontban kifejtettek szerint fennálltak a feltételei, a Testület álláspontja szerint az előállítás megfelelt az arányosság követelményeinek.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására kellő jogalap birtokában került sor és megfelelt az arányosság követelményének, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

c) A Testület az előállítás időtartamának arányosságát a szabálysértési őrizet elrendelése miatt nem vizsgálta, tekintettel arra, hogy a szabálysértési őrizetbe az előállítás időtartama beleszámít, és a szabálysértési őrizet jogszerűségének vizsgálatára hatáskörrel nem rendelkezik.

2) A bilincs alkalmazása során az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként, az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,
- b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,
- c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint pedig a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri jelentések szerint a panaszossal szemben szökés megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására, mivel miután közölték vele, hogy előállítják, zavartan viselkedett. Ugyanakkor a jelentések egyáltalán nem számolnak be arról, hogy ellenállt volna az intézkedés során, vagy hogy megpróbálta volna magát a panaszos az intézkedés alól kivonni.

A bilincskalkuláció mint az emberi méltósághoz való jogot súlyosan érintő intézkedés, mindig konkrét, az adott helyzetben reális és közvetlen veszély esetén alkalmazható, így egy adott intézkedési szituációban nem konkretizálódó, távoli veszély (szökés, támadás) nem lehet ezen kényszerítő eszköz alkalmazásának alapja. Miként az a tény sem alapozhatja meg önmagában a kényszerítő eszköz alkalmazását, hogy a panaszossal szemben rövid időn belül többszörre fogatosítanak személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedést, ha egyébként a panaszos a helyszínen nem tanúsít egyéb, a bilincselést megalapozó magatartást.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására megfelelő jogalap hiányában került sor, ezért sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

3) A tájékoztatás kapcsán az alábbi megállapításokat teszi a Testület.

A panaszos kifogásolta, hogy a rendőr azt a tájékoztatást adta neki, hogy az irat mivel elektronikusan aláírt, ezért az így is érvényes.

A panaszos szerint ez a tájékoztatás téves, mivel nincs megfelelően aláírva az irat.

Az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A Testület a fentiekben már kifejtette, hogy a jegyzőkönyvbe fogalt végzés megfelel az iratkezelési szabályoknak, és nem szenved alaki hibában, így az érvényes és hatályos, tartalma pedig köti a panaszost.

A Testület rendelkezésére bocsátott irat (mind a panaszosi, mind a rendőrség részéről megküldött verzió) papír alapú irat, elektronikus kiadmányozással nem ellátott irat. A hatályos bírósági gyakorlat szerint egy közigazgatási határozat semmisségét nem vonja maga után automatikusan, ha a kiadmányozása nem felelt meg a szabályoknak. De a kiadmányozás hibája ugyanakkor eljárási szabálysértésnek minősül. (1/2019. számú KMPJE határozat) A Testület álláspontja szerint ezen jogértelmezést a bírósági határozatok vonatkozásában is helytálló.

A fentiek alapján tehát a hivatkozott végzés szabályszerűen került kiállításra, így az érvényességre vonatkozó rendőri tájékoztatás alapvetően helyes volt, noha annak indokát tévesen jelölte meg. A panaszos vonatkozásában ugyanakkor a rendőri intézkedés szintjén csak a kérdés (figyelemmel arra, hogy a rendőrség végrehajtó szerv), hogy a határozat érvényes-e. Amennyiben a panaszos szerint az érvénytelen, akkor a határozat kibocsátójánál kellett volna azt megtámadnia.

Mindezekre tekintettel a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült a rendőri tájékoztatás kapcsán.

V.

A Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására jogszerűen került sor, ugyanakkor a bilincs alkalmazása miatt sérült az emberi méltósághoz való alapvető joga. A tájékoztatás tartalma miatt nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A megvalósult alapjogsértés a jellegénél fogva a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2019. szeptember 19.

Dr. Lukács Tamás
elnök,

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület